

Sygn. akt V U 2110/14

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 kwietnia 2015 roku

Sąd Okręgowy w Białymstoku

V Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSO Stanisław Stankiewicz

Protokolant: Anna Filipowicz

po rozpoznaniu w dniu 13 kwietnia 2015 roku w Białymstoku

na rozprawie

sprawy P. J.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

o ustalenie obowiązku ubezpieczenia

na skutek odwołania P. J.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B.

z dnia 30 października 2014 roku

Nr (...)

I. Zmienia zaskarżoną decyzję w ten sposób że stwierdza, iż P. J. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą podlega od 3 czerwca 2014 roku obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu i wypadkowemu oraz dobrowolnie chorobowemu z podstawą wymiaru składek w wysokości 2247,60 złotych.

II. Znosi między stronami koszty zastępstwa procesowego.

sygnatura akt V U 2110/14

UZASADNIENIE

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w B. decyzją z dnia 30 października 2014 r. na podstawie art. 83 ust. 1 pkt 1, art. 6 ust. 1 pkt 5, art. 11 ust. 2, art. 12 ust. 1, art. 13 pkt 4 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2013 r. poz. 1442 z późn. zm.) w związku z art. 58 § 2 kc stwierdził, że P. J. jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą nie podlega obowiązkowo ubezpieczeniom: emerytalnemu, rentowym, wypadkowemu oraz dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu od 03 czerwca 2014 r.

W uzasadnieniu podał, iż dokonane przez P. J. zgłoszenie do obowiązkowych ubezpieczeń społecznych z tytułu prowadzenia pozarolniczej działalności od dnia 03 czerwca 2014 r. miało na celu uzyskanie świadczeń z ubezpieczenia społecznego tj. zasiłku macierzyńskiego.

Odwołanie od tej decyzji złożyła P. J. wnosząc o jej zmianę i uznanie, że podlega obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu, rentowemu, wypadkowemu oraz dobrowolnemu ubezpieczeniu chorobowemu jako osoba prowadząca pozarolniczą działalność gospodarczą od dnia 03 czerwca 2014 r.

Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział B. w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie podtrzymując argumentację z uzasadnienia decyzji.

Sąd Okręgowy ustalił i zważył, co następuje:

P. J. ukończyła policealne studium kosmetyczne. Od 03 czerwca 2014 r. dokonała rejestracji działalności gospodarczej pod nazwą (...) P. J. w Centralnej Ewidencji i Informacji o Działalności Gospodarczej. Działalność ta polega na produkcji lodów. W związku z tym w Zakładzie Ubezpieczeń Społecznych zgłosiła się do ubezpieczeń społecznych, dobrowolnego ubezpieczenia chorobowego i zdrowotnego od 03 czerwca 2014 r. do 05 sierpnia 2014 r. oraz od 06 sierpnia 2014 r. do 29 września 2014 r. wyłącznie do ubezpieczenia zdrowotnego, wykazując podstawę wymiaru składek za czerwiec 2014 r. i lipiec 2014 r. w wysokości 9.365 zł.

Odwołująca sprzedawała lody z automatu w przyczepie gastronomicznej na plaży miejskiej w G. oraz w soboty i niedziele na imprezach plenerowych.

P. J. w dniu 03 czerwca 2014 r. zawarła z (...) J. G. umowę użyczenia przyczepy gastronomicznej na okres od 03 czerwca 2014 r. do 31 października 2014 r. Natomiast na podstawie umowy zlecenia z 05 czerwca 2014 r. J. G. zobowiązała się do pomocy odwołującej przy sprzedaży lodów w okresie od 05 czerwca 2014 r. do 30 sierpnia 2014 r.

P. J. w dniu 13 czerwca 2014 r. zawarła z (...) Ośrodkiem (...) w G. umowę najmu nr (...). Ubezpieczona zobowiązała się do prowadzenia działalności gastronomicznej w okresie od 15 czerwca 2014 r. do 31 sierpnia 2014 r. na placu położonym przy ul. (...) w G..

Ubezpieczona przedstawiła faktury z 09 czerwca 2014 r., 11 czerwca 2011 r., 30 czerwca 2014 r. i 08 lipca 2014 r., z których wynika że kupiła produkty potrzebne do wytwarzania lodów.

Przedstawiony powyżej stan faktyczny, zdaniem organu rentowego wskazuje, iż zamiarem którym kierowała się P. J. zgłaszając rozpoczęcie działalności gospodarczej od 03 czerwca 2014 r. nie było jej prowadzenie, lecz nabycie uprawnień do świadczeń z ubezpieczenia społecznego w razie choroby i macierzyństwa.

Sąd Okręgowy powyższego poglądu nie podziela.

Zgodnie z art. 6 ust. 1 pkt 5 ustawy z dnia 13 października 1998 r.

o systemie ubezpieczeń społecznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 121) obowiązkowo ubezpieczeniom emerytalnemu i rentowym podlegają z zastrzeżeniem art. 8 i art. 9, osoby fizyczne, które na obszarze Rzeczypospolitej Polskiej są osobami prowadzącymi pozarolniczą działalność oraz osobami z nimi współpracującymi. Dobrowolnie ubezpieczeniu chorobowemu podlegają na swój wniosek osoby objęte obowiązkowo ubezpieczeniami emerytalnym i rentowymi, wymienione w art. 6 ust. 1 pkt 5 (art. 11 ust. 2).

Z kolei w myśl art. 13 pkt 14 ustawy osoby takie podlegają temu obowiązkowi od dnia rozpoczęcia wykonywania działalności do dnia zaprzestania wykonywania tej działalności, z wyłączeniem okresu, na który wykonywanie działalności zostało zawieszona na podstawie przepisów o swobodzie działalności gospodarczej.

Tak więc w świetle tych przepisów ustawodawca wiąże powstanie obowiązku ubezpieczenia społecznego nie z samym faktem spełnienia formalnych wymogów uprawniających do prowadzenia pozarolniczej działalności, a z momentem faktycznego jej wykonywania. Istotnym z punktu widzenia ubezpieczeń społecznych jest więc dopiero moment podjęcia faktycznych czynności związanych z wykonywaniem danej działalności. Będą to zatem czynności składające się na przedmiot prowadzonej działalności, jak też czynności mające prowadzić do osiągnięcia celu tej działalności. Sąd Najwyższy w wyroku z 25 listopada 2005 r., I UK 80/2005, OSNP 2006/19-20/309 stwierdził, że w ocenie, czy

zostały podjęte czynności zmierzające bezpośrednio do rozpoczęcia wykonywania działalności gospodarczej, należy uwzględnić wszelkie okoliczności sprawy, w tym także zamiar (wolę) osoby prowadzącej działalność gospodarczą. Zamiar ten przejawia się

w podejmowaniu czynności pozostających w ścisłym związku z działalnością, polegających np. na poszukiwaniu klientów, zamieszczaniu ogłoszeń w prasie, czy załatwianiu spraw urzędowych. Czynności te, określane są jako przygotowawcze, zmierzają bowiem do stworzenia właściwych warunków do wykonywania działalności. Stanowisko takie zostało również wyrażone

w wyroku Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z dnia 17 grudnia 2003 r., III AUa 1531/03, OSA w Białymstoku 2004/1/51, czy też w wyroku Sądu Najwyższego z dnia 23 marca 2006 r., I UK 220/05, OSNP 2007/5-6/83. Podobny pogląd znajdujemy też w wyroku z dnia 18 października 2011 r., II UK 51/11, M.P.Pr. 2012/3/156-158, w którym Sąd Najwyższy stwierdził, że podjęcie czynności zmierzających bezpośrednio do rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej stanowi już o jej wykonywaniu.

Sąd Okręgowy w całości poglądy te aprobuje, podziela i przyjmuje za wskazówkę przy wykładni przepisów mających zastosowanie w niniejszej sprawie.

W celu dokonania oceny, czy wnioskodawczyni rzeczywiście prowadziła pozarolniczą działalność gospodarczą, należy odwołać się do przepisów ustawy z dnia 02 lipca 2004 r. o swobodzie działalności gospodarczej (Dz. U. z 2013 r. poz. 672), które zawierają legalną definicję działalności gospodarczej. Zgodnie z art. 2 działalnością gospodarczą jest zarobkowa działalność wytwórczą, budowlana, handlowa, usługowa oraz poszukiwanie, rozpoznawanie i wydobywanie kopalin ze złóż, a także działalność zawodowa, wykonywana w sposób zorganizowany i ciągły.

Istotą działalności gospodarczej jest jej prowadzenie w sposób zorganizowany i ciągły, na własny rachunek i ryzyko osoby ją prowadzącej. Osoba prowadząca działalność gospodarczą sama dysponuje swoim czasem przeznaczonym na wykonywanie działalności i może go wykorzystywać na bezpośrednie świadczenie usług, na czynności pomocnicze, a wreszcie swój czas może wykorzystywać na sprawy prywatne. Sama wyznacza sobie zadania i realizuje je na własną odpowiedzialność.

Sporna kwestia sprowadzała się do ustalenia, czy P. J. w okresie od 03 czerwca 2014 r. faktycznie prowadziła działalność gospodarczą.

Z dokonanych przez Sąd ustaleń jednoznacznie wynika, iż odwołująca od dnia zarejestrowania działalności gospodarczej podejmowała czynności zmierzające bezpośrednio do rozpoczęcia wykonywania tej działalności.

Potwierdzeniem rzeczywistego zamiaru prowadzenia działalności gospodarczej przez odwołującą jest fakt, że wynajęła plac w okolicach plaży miejskiej w G. i użyczyła przyczepę gastronomiczną od(...). Ponadto nabywała składniki niezbędne do produkcji lodów.

Z załączonej ewidencji przychodów wynika, że działalność odwołującej przynosiła przychody, co oznacza, iż P. J. przyświecał, zgodnie z założeniami prowadzenia ustawowej działalności gospodarczej, cel zarobkowy.

Potwierdzili to również świadkowie przesłuchani na okoliczność czynności wykonywanych przez odwołującą w ramach prowadzonej działalności gospodarczej.

Z zeznań J. G. wynika, że użyczyła (...) przyczepę gastronomiczną i w weekendy pomagała jej w sprzedaży lodów, za co otrzymywała 500 zł. Wcześniej gdy prowadziła podobną działalność gospodarczą deklarowała najniższą możliwą podstawę wymiaru składek. J. G. ze sprzedaży lodów osiągała przychód w wysokości 1500-2000 zł miesięcznie.

Świadek G. R. zeznał, że poznał ubezpieczoną kupując od niej lody. Pracowała ona w przyczepie, która miała podłączenie do instalacji elektrycznej.

Świadek K. J., mąż odwołującej zeznał, że zaopatrywał żonę w produkty potrzebne do wytwarzania lodów. Przyczepę przewoził swoim samochodem. Sprzedaż rozpoczęła się od 03 czerwca 2014 r. P. J. była wówczas w 6 miesiącu ciąży.

W ocenie Sądu, przedstawiony materiał dowodowy zebrany w sprawie nie potwierdza słuszności stanowiska organu rentowego. Działalność gospodarcza rzeczywiście była wykonywana przez P. J., co dodatkowo potwierdzili zeznający w sprawie świadkowie. Sąd dał wiarę zeznaniom świadków w zakresie faktycznego wykonywania działalności gospodarczej przez odwołującą. W realiach niniejszej sprawy nastąpiło prowadzenie zawodowej działalności gospodarczej w celach zarobkowych oraz w sposób zorganizowany i ciągły. Po stronie działań odwołującej wskazać należy konieczne cechy powtarzalności. W rezultacie, w ocenie Sądu, działań podjętych przez wnioskodawczynię nie cechowała sporadyczność i okazjonalność, a częstotliwość ich podejmowania pozwala przesądzić o ciągłości i zorganizowanym charakterze tej działalności.

Powyższe jednoznacznie wskazuje na faktyczną potrzebę i intencję P. J. w przedmiocie prowadzenia działalności gospodarczej – okoliczności te jednoznacznie wykluczają zarejestrowanie działalności gospodarczej jedynie w celu uzyskania świadczeń z ubezpieczenia społecznego po urodzeniu dziecka.

Nadto podkreślenia wymaga, iż ciąża nie stanowi przesłanki wyłączającej możliwość rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej. Brak jest bowiem przepisu sankcjonującego taki zakaz, czy też pozbawiającego działalności gospodarczej prowadzonej w takiej sytuacji jakichkolwiek walorów prawnych.

Okoliczność, że w dacie rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej odwołująca była w ciąży nie może być oceniana negatywnie oraz społecznie naganna. Stan zdrowia ubezpieczonej w dacie rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej umożliwiał jej realizację obowiązków. W czasie pomiędzy rozpoczęciem prowadzenia działalności gospodarczej

a powstaniem niezdolności do pracy ubezpieczona efektywnie pracowała, na co wskazują ustalenia faktyczne sprawy.

Sam fakt rozpoczęcia prowadzenia działalności gospodarczej w celu objęcia ubezpieczeniem społecznym nie stanowi obejścia prawa i nie jest sprzeczny z zasadami współżycia społecznego.

Odwołująca skutecznie wykazała, że prowadziła działalność gospodarczą w okresie od 03 czerwca 2014 r.

Zgodnie z treścią art. 18 ust. 8 ustawy z dnia 13 października 1998 r.

o systemie ubezpieczeń społecznych podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie emerytalne i rentowe osób prowadzących działalność gospodarczą i osób współpracujących z nimi stanowi zadeklarowana kwota, nie niższa jednak niż 60 % prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek. Podstawa wymiaru składek na ubezpieczenie chorobowe tych osób nie może przekraczać miesięcznie 250 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale.

Sąd Najwyższy w uchwale 7 sędziów z dnia 21 kwietnia 2010 r. (II UZP 1/10 – OSNP 2010/21-22/267) uznał, że Zakład Ubezpieczeń Społecznych nie jest uprawniony do kwestionowania kwoty zadeklarowanej przez osobę prowadzącą pozarolniczą działalność jako podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne, jeżeli mieści się ona w granicach określonych ustawą z 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych. Według Sądu Najwyższego sprawy z zakresu ubezpieczeń społecznych nie są sprawami cywilnymi w znaczeniu materialnym, tylko w znaczeniu formalnym. Nie zawierają one odpowiednika art. 300 kp. Oznacza to, że przepisy prawa cywilnego mogą być stosowane w sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyłącznie w wypadku wyraźnego odesłania do nich przez normę prawa ubezpieczeń społecznych. Zgłoszenie do ubezpieczeń społecznych nie jest czynnością prawną. Ma ono charakter kształtujący, gdyż organ rentowy nie może odmówić jego przyjęcia. Osoba prowadząca działalność może zadeklarować dowolną podstawę w granicach określonych przez ustawę. Ingerencja w tę sferę jakiegokolwiek innego podmiotu jest niedopuszczalna, chyba że ma wyraźne umocowanie w przepisach. Wymierzenie składek polega na ustaleniu ich wysokości. Problem nieekwiwalentności świadczeń z ubezpieczenia chorobowego do długości opłacania składek

nie daje prawa ZUS do weryfikacji deklarowanej kwoty jako zmierzającej do osiągnięcia „zawyżonych świadczeń z ubezpieczenia społecznego”.

Z powyższym poglądem Sądu Najwyższego nie można się zgodzić.

Z ukształtowanego orzecznictwa wynika, że istnieje możliwość zakwestionowania przez Zakład Ubezpieczeń Społecznych podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne.

Po zgłoszeniu się do ubezpieczeń społecznych należy opłacić składkę. Osoba, która prowadzi działalność gospodarczą występuje w podwójnej roli. Jest z jednej strony ubezpieczonym, czyli przysługują jej określone świadczenia z ubezpieczeń społecznych w razie ziszczenia się ryzyka ubezpieczeniowego a z drugiej strony jest płatnikiem składek. Jeżeli osoba taka zgłasza się do ubezpieczenia i deklaruje określoną kwotę to w jej przypadku można zakwestionować nie tylko tytuł ubezpieczenia ale też podstawę i wymiar składki. Jeżeli organ rentowy jest uprawniony do zakwestionowania podlegania ubezpieczeniom społecznym, to tym bardziej jest uprawniony do zakwestionowania podstawy wymiaru składek.

W tym wypadku ma zastosowanie wnioskowanie a fortiori w postaci a maiori ad minus – wnioskowania z czegoś większego o czymś mniejszym. We wnioskowaniu tym za podstawę przyjmuje się przepis prawa o charakterze uprawniającym. Jeżeli ktoś jest uprawniony do czynienia czegoś większego, to tym bardziej jest uprawniony do czynienia czegoś mniejszego.

Zatem, kiedy w zaskarżonej decyzji ZUS przyjął, że skarżąca w ogóle nie podlegała ubezpieczeniom społecznym, ustalenie przez Sąd Okręgowy że podlegała tym ubezpieczeniom, jednakże z inną podstawą wysokości wymiaru składek, nie narusza art. 321 § 1 kpc. Brak jest przeszkód procesowych do tego, aby w jednym postępowaniu zbadać zarówno tytuł ubezpieczenia, jak i - w razie jego istnienia - postawę wymiaru składek.

W ocenie Sądu analiza dowodów zgromadzonych w sprawie wskazuje, że nie jest uzasadniona podstawa wymiaru składki na dobrowolne ubezpieczenie chorobowe w najwyższym dopuszczalnym pułapie, stanowiącym 250 % przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia w poprzednim kwartale. Charakter prowadzonej działalności i wynajęcie placu pod przychepę gastronomiczną dopiero od 15 czerwca 2014 r. przez ubezpieczoną nie uzasadniały w spornym okresie zwiększenia podstawy wymiaru składek aż do 250 % przeciętnego wynagrodzenia. Taka decyzja była podyktowana wyłącznie chęcią uzyskania wysokich świadczeń z ubezpieczenia społecznego w związku z ciążą. Dlatego też należy uznać, że czynność, polegająca na zadeklarowaniu maksymalnej podstawy wymiaru składki na ubezpieczenie chorobowe na podstawie art. 20 ust. 3 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych bezpośrednio przed uzyskaniem świadczeń z tego ubezpieczenia, jest sprzeczna z zasadami współżycia społecznego.

Analizując powyższe okoliczności Sąd doszedł do przekonania, że podstawa wymiaru składek na ubezpieczenia społeczne P. J. powinna być ustalona w wysokości 2.247,60 zł miesięcznie, czyli 60 % prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia miesięcznego przyjętego do ustalenia kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek (3.746 zł) w 2014 r. (obwieszczenie Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 13 grudnia 2013 r. w sprawie kwoty ograniczenia rocznej podstawy wymiaru składek na ubezpieczenia emerytalne i rentowe w roku 2014 oraz przyjętej do jej ustalenia kwoty prognozowanego przeciętnego wynagrodzenia - Monitor Polski z 2013 r. poz. 1028).

Sąd na podstawie art. 477¹⁴ § 2 kpc orzekł jak w pkt I sentencji wyroku.

O kosztach orzeczono na podstawie art. 100 kpc.